

Tisková zpráva

V Praze 8. 1. 2025

Plán na bezpečné používání pesticidů v příštích pěti letech: prioritou je ochrana zdraví, vody, půdy i životního prostředí

Nový Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů v České republice v letech 2025 až 2029 (NAP) navrhuje 36 opatření k lepší ochraně zdraví, půdy, vod, rostlin i životního prostředí. Materiál dnes projednala vláda. Národní akční plán se aktualizuje vždy po 5 letech ve spolupráci ministerstva zemědělství (MZe) s ministerstvem zdravotnictví (MZ) a ministerstvem životního prostředí (MŽP).

„Záměrem nového akčního plánu je ještě více minimalizovat rizika při používání přípravků na ochranu rostlin a zároveň tyto přípravky využívat tak, aby zemědělství produkovalo dostatek bezpečných potravin. Jde nám i o ochranu přírody před nepůvodními organismy a chorobami rostlin. I proto budeme například pokračovat v poskytování dotací v rámci programu Biologická ochrana rostlin jako náhrada chemické ochrany,“ řekl ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL).

Prioritou NAP je ochrana lidí, podzemních a povrchových vod, půdy, necílových živých organismů, rostlin i živočichů a jejich životního prostředí před negativními dopady používáním přípravků na ochranu rostlin (POR). Pro dosažení cílů bylo navrženo celkem 36 opatření. Ta kontinuálně navazují na předchozí NAP, řada kroků tak bude stavět na základech budovaných od roku 2012.

Jedním z nejdůležitějších nových opatření NAP je zajištění přístupu k údajům o spotřebě účinných látek obsažených v POR použitých profesionálními uživateli na polích v ochranných pásmech vodních zdrojů osobám oprávněným k povolení k nakládání s vodami a výrobcům pitné vody. Toto opatření přímo navazuje na zavedení povinné elektronické evidence použitých přípravků novelou rostlinolékařského zákona od 1. července 2023 pro zemědělské podniky hospodařící na ploše nad 200 hektarů.

Mezi důležitá opatření k bezpečnému používání pesticidů patří monitoring škodlivých organismů, a to na regionální i lokální úrovni. MZe bude nadále společně s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ) podporovat rozvoj ekonomicky únosných nechemických metod na ošetření rostlin a také poradenství. Podstatný je vědecký pokrok, také ten je součástí opatření NAP, například při zkoušení nízkorizikových POR nebo při zdokonalování systému integrované ochrany rostlin pro jednotlivé plodiny. K opatřením patří i podpora vývoje biologických prostředků ochrany a ověřování jejich účinnosti nebo výzkum škodlivých invazních organismů.

MZe se bude ve spolupráci s MŽP a resortními organizacemi věnovat systému monitorování vlivu přípravků na životní prostředí, biodiverzitu a necílové organismy se záměrem na sjednocení sběru dat o případech prokázaných otrav volně žijících živočichů, poškození rostlin nebo stanovišť aplikací či využitím POR. Už nyní je v této oblasti patrný pozitivní posun. Například počty hlášených podezření a prokázaných otrav včel přípravky POR v posledním desetiletí výrazně klesly. V roce 2024 není do závěru vegetačního období hlášený žádný případ.

Zásadní je také ochrana zdraví lidí – jak profesionálních uživatelů, tak veřejnosti. MZe bude s ÚKZÚZ pokračovat ve spolupráci s místními samosprávami při zajištění osvěty a poskytování informací profesionálním uživatelům přípravků i veřejnosti. Společně s MZ bude MZe financovat monitoring reziduí pesticidů v potravinách a balených vodách. MZe rovněž

zajistí sledování vodních zdrojů využívaných pro zásobování pitnou vodou, pro které není nutná žádná technologická úprava a spolu s MŽP se bude podílet na sledování pesticidů v povrchových a podzemních vodách.

NAP definuje úkoly, cíle a opatření pro snížení rizik a omezení dopadů používání přípravků na ochranu rostlin na lidské zdraví a životní prostředí. Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů v České republice pro 2025 – 2029 je už třetím navazujícím plánem.

Od roku 2014 lze nalézt komplexní informace o ochraně proti škodlivým organismům na Rostlinolékařském portálu ÚKZÚZ. Pěstitelé zde mají k dispozici informace o chemických i nechemických metodách ochrany, a to včetně míry rizik vyplývajících pro životní prostředí.

Vojtěch Bílý

tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství